

Lümanda Valla TEATAJA

NR 29

Aprill 2006

Vallaeelarve 2006

9. märtsil kinnitas vallavaolikogu käesoleva aasta eelarve suuruses 14 373 960 krooni. Omatulud moodustasid kokku 4,38 miljonit krooni, millest omakorda üksikisiku tulumaksu osa on 3,4 miljonit ja maamaksu 770 tuhat krooni. Riigieraldised kokku on ligi 7,91 miljonit krooni, valla omatulud majandustegevusest 177 tuhat krooni. Väiksemad summad kajastuvad veel real muud tulud, see summa on 35 500 krooni. Eelmise aasta lõpuks suutsime kassasse jätta 700 000 krooni, mis samuti lisandub selle aasta tuludesse. Lisaks on planeeritud võtta laenu, esialgu 785 tuhat krooni.

Kuidas jaotub raha kulude poolel? Valitsussektori kuludeks on kavandatud 1,33 miljonit krooni. See number sisaldab vallavolikogu ja valitsuse tegevuskulusid, reservfondi, üldplaneeringu koostamist, liikmemakse nendesse organisatsioonidesse, kuhu vald kuulub.

Majanduse osakaal eelarvest on veidi üle 1 miljoni, millest suurem osa ehk 781 tuhat läheb teede korrastamiseks. Keskkonnakaitsele kulutame 207 tuhat krooni, peamised kuluartiklid on jäätme- ja heitveekäitlus. Elamu- ja kommunaalmajandusele kulutame 933 tuhat krooni, siia kuuluvad kulud veevarustusele, tänavavalgustusele, keskusehoone ülalpidamisele. Ligi 1,13 miljonit kulutame vaba aja veetmisele ehk kultuuri ja spordiga tegelemisele ning laste huvialadele. Suuremad kululiigid ongi rahvamajad, raamatukogud, väiksemad toetused külaseltsidele ja üritustele. Kõige suurem ala nagu ikka on haridus. Hariduse eelarve on käesoleval aastal eriti suur ehk 8,6 miljonit krooni just investeeringute tõttu. Eelharidusele kulutame ligi 3,33 miljonit, põhi- ja gümnaasiumiharidusele 5,12 miljonit krooni. Üks suurematest kuludest eelarves on veel peatükk sotsiaalne kaitse. Siia alla käivad kõik tegevused, mis on seotud sotsiaalhoolekandega. Raha on selleks eelarves ette nähtud ligi 941 tuhat krooni. Laenu maksame tagasi 102 tuhat krooni.

Tänavu on kavas suured investeeringud. Lasteaiale on riigi poolt eraldatud remondiks 2 miljonit ja koolile 1,7 miljonit krooni. Oma rahade eest kavatakse Lümandas rekonstrueerida tänavavalgustus 108 tuhande krooni eest, Taritu Rahvamaja saab remondiks 240 tuhat ja keskusehoone, sealhulgas saal, 337 tuhat krooni. Üldplaneeringu koostamiseks on eelarves 100 000 krooni, mis on vähem kui pool kavandatavate tööde mahtudest. Ülejäänud jääb järgmisse aastasse nagu osa töidki.

Lõppenud on lasteaia remondi riigihanke konkurss, mis näitas, et ehituste hinnad on taas oluliselt kallinenud. Kindel mõju sellistele asjadele on ka meie kinnisvaraturul toimuv pidev hinnatõus. Seoses sellega muutub eelarve suurenemise suunas, samuti kavandatakse laenuvõtmist. Õnneks on valla laenukoormus väga madal, mille tõttu saame ikka oma kavandatu ellu viia. Hetkel on nende protsesside menetlemine pooleli ja tulemusest veel vara rääkida.

Kuressaare Veevärgi aktsiate ostmiseks ehk veeprojekti elluviimiseks on vaja veel 1,19 miljonit krooni, kuid projekteerimise venimise tõttu läheb see summa või vähemalt pool sellest eeldatavalt 2007. a. eelarvesse.

Minu ülevaade eelarvest sai küll võibolla liiga numbriline, kuid ülevaate valla rahakotist toimuvatest liikumistest siiski annab. Numbrid on ümardatud, kes soovib täpsemat teavet, saab küsida seda raamatupidamisest. Eelarvet saab vaadata ka vallasekretäri juures.

Tulemas on väga tõine suveperiood, eks sügisel tule mul rahvale aru anda, kuidas läinud on. Siiski luban teha kõik endast ja vallavalitsuse töötajatest oleneva, et kavandatud arengud ellu viia.

Soovin Lümanda valla rahvale ilusat kevade saabumist ja tegusat aastat kõigile!

Toivo Vaik
Vallavanem

Juubeliüritused koolis jätkuvad

16. märtsil toimunud traditsiooniline III veerandi õpiskute olümpiaad oli sel aastal pühendatud kooli 110. aastapäevale.

Tänapäeval on elus tähtis hea suhtlemisoskus, oskus teha koostööd, arvestada kaaslastega – kõiki neid omadusi läheb tarvis, kui ühes võistkonnas saavad kokku erineva taseme ja erinevate klasside õpilased. Kogu kooli õpilaspere jaotati vanuseastmeti võistkondadesse, kes siis hakkasid mõtma võtma teatmeteostest ja muudest allikatest vastuste leidmises. Toimud 5 tundi erinevates õppeainetes. Enamus ülesandeid oli seo-tud meie kooli ajalooaga. Alg-klasside teadmispäeva parim oli võistkond TIIM (Hardo Niit, Liisa Kuusk, Kristel Tikerperi, Aleks Teller ja Mailis Mägi). Järg-nesid KOOL (kapten Sandra Mõttus), HUNT (Kertu Tuuling) ja VÕIT (Helena Lindau). Keskastmes võist-les 5 võistkonda. I koha saavutas kapten Priit Salongi võistkond (Krista Tuuling, Piret Mägi ja Kristo Kallas). Esimesele järgnesid võistkonnad, kelle kaptenid olid Kristjan Ninn, Ann Raun, Liis Sepp ja Eva-Kristina Vatsfeldt. Vanemas astmes oli 7 võistkonda. Esikoha saavutas võistkond, kus kap-teniks Janika Raun. Võitja-võistkonda kuulusid veel Alan Lind, Helen Kuusk, Mihkel Himmist, Meelika Koor ja Uno Kask. II kohale tuli Reedik Lindau ja kolmandaks Triin Juuliku võistkond. Kogu päeva juhtis õppeala-juhataja Liia Raun.

Urve Vakker

**09. märts 2006. a.
VOLIKOGUS:**

1. Vallavalitsuse hallatavate asutuste struktuuri, töötaja-te koosseisu, palgaastmete ja palgamäärade kehtestamine
2. Valla 2006. a. eelarve II lugemine
3. Valla põhimääruse uue redaktsiooni kinnitamine
4. Koolilõuna kulude katmiseks määratud eraldiste kasutamise kord
5. Volikogu otsuse nr 205 14.10.2005 "Austla piiri-valvekordoni maaüksuse taotlemine munitsipaal-omandisse" tühistamine
6. Valla auto müük, uue rentimine
7. Keskkonnamõju hindamise algatamine Eeriksaare külas Põllusandri maaüksusel
8. Atla küla Ninavärava maaüksuse detailplaneering
9. Maakorraldus:
  - a) Koimla küla Laevu maaüksuse katastriüksus-te sihtotstarbe määramine
  - b) Atla küla Härma-Jüri maaüksuse katastriüksus-te sihtotstarbe määramine
  - c) Vahva küla Launiidi maaüksuse katastriüksus-te sihtotstarbe määramine
  - d) Varpe küla Lehtmetsa maaüksuse katastriüksus-te sihtotstarbe määramine
  - e) Taritu küla Männiku maaüksuse katastriüksus-te sihtotstarbe määramine
  - f) Leedri küla Ursu maaüksuse katastriüksus-te sihtotstarbe määramine
  - g) Atla küla Laratsi maaüksuse katastriüksus-te sihtotstarbe muutmise
  - h) Kotlandi küla Kungu maaüksuse katastriüksus-te sihtotstarbe määramine
  - i) Lümanda valla omandis oleva Muha-Ranna maa-

Õpetajavahetus Austrias

Selle õppeaasta alguses töötasid Comeniuse projekti raames Lümanda Põhikoolis kaks Austria õpetajat: Karl Reger ja Renate Kraner. Nüüd oli Lümanda Põhikooli õpetajate kord minna Austriasse. Vahetusõpetajatena viibisid Ehrenhauseni Põhikoolis Pille Jõgi ja Maiu Lepp. Ehrenhausen asub Austria Vabariigi Steiermarki liidumaal.

Ettevalmistus õpetajavahetuseks hakkas varakult e-kirjade vahetamisega. Eeltöö kestis 3 nädalat, mille käigus said paika tunniplaan ja tegevused. Meie tööks oli läbi viia 24 ainetundi, 2 projektipäeva ja 4 tundi kokkamist-kodundust. Töökeeleks oli saksa keel.

Õp Maju Lepp austria õpilastele tundi andmas

Õpetaja M. Lepp õpetas austria lastele inglise keelt ja õpetaja P. Jõgi andis kunsti- ja muusikatunde.

Muusikatundides harjutasid austria lapsed eesti lastelaule. Kõige populaarsemaks lauluks laste hulgas oli "Põdra maja", millele Ehrenhauseni kooli õpetaja Kristin lubas ka saksakeelsed sõnad teha. Kunstiõpetuses joonistasime inimest, tegime klaasimaali ja siidimaali. Siidimaalist ja klaasimaalist

olid vaimustunud õpilased ning samuti õpetajad, kes koos lastega maalisid. Koos viisime läbi projektipäevad, mille käigus valmis 7-osaline stend Eestimaast. Stendi teemadeks olid Eesti ajalugu ja poliitika, kultuur, loodus, majandus, kuulsad inimesed, toit ning Saaremaa. Põnevust pakkus Eesti rahatähtede eksponeerimine stendil.

Kodunduse tundides valmistasime ühe klassiga kartuliputru noti ehk jahukastmega ja kama; teise klassiga tegime kartulisalatit ja kama. Lastele maitstes kõige enam kartuli-salat, kuigi neil seda sel kombel ei valmistata. Meelsasti söödi ka kartuliputru kastmega. Esimesele grupile kama ei maitse, teisele aga küll. Toite käisid maitstamas ka kohalikud õpetajad ja iga toit leidis kiiresti mõne austaja. Kama kohta hakati infot otsima internetist ja imestati, miks kamajahu küll kusagil Austrias ei müüda.

Õp Pille Jõgi kodunduse tunnis

Koolilapsed olid väga viisakad, sõnakuulelikud ja abivalmid. Tundides olid austria lapsed töökad ja usinad. Koduseid töid anti päris palju, nii et keskmiselt peab laps kodus veel 1,5 tundi õppima. Ulakaid karistati karmilt korrale kutsumisega. Klassikursuse kordamine on üsna tavaline, kui õpilane edasi ei jõua. Palju tegelevad lastega ka lapsevanemad: aitavad õppida, viivad muusikakooli ja tantsima. Austria lapsed ja õpetajad olid siiralt huvitatud Eestist ja siin toimuvast.

Peale koolitööd saime palju suhelda Ehrenhauseni kooli õpetajate ja kohalike inimestega ning lähemalt näha ka austerlaste kodusid. Meie sealsed kolleegid ja lapsevanemad kutsusid meid endale külla "kohvitama" ning lõuna- ja õhtusöögile. Saime praktiseerida saksa keelt ja näha kaunist kevadõites maad.

Kohapeal on põhiliseks majandusharuks põllumajandus: viinamarja- ja kõrvitsa-kasvatus. Toodetakse veini ja kõrvitsaseemneõli. Palju on väikeettevõtlust (toitlustus, majutus, kaubandus).

*Maiu Lepp
Pille Jõgi*

Taritu Raamatukogu uudised

Taritu Raamatukogu töös on viimastel aastatel juhitud tõesiasjast, et tänapäeva kiire arenguga kaasaskäimiseks on vaja pidevalt uueneda ja areneda. Uus ajajärk raamatukogu ajaloos algas 2002. aastal, mil koliti Taritu vana rahvamaja II korruse kitsukesest toast uutesse avaratesse ja kaasaegse sisustusega ruumidesse Taritu koolimajas. Kohalikud elanikud on raamatukogu uue asukoha omaks võtnud ja käivad siin rõõmuga. 2005. a. registreeriti lugejaisiks 180 inimest, neist lapsi 64.

Mida meil siis pakkuda on? Traditsiooniliselt muidugi raamatud, mida kokku on 7364 eksemplari. Uusi raamatuid püütakse muretseda põhimõttel, et igatüki leiaks endale meeldivat ja sobivat. Viimastel aegadel on kuumimaks autoriks Erik Tohvri ja üldse soovitakse lugeda rohkem eesti kirjanike teoseid.

Järjest populaarsemaks on muutunud ajakirjandusväljaanded. Ajakirjadest on meil pakkuda Maakodu, Eesti Naine, Elukiri, Kodu ja Aed, Kodukolle, Kodutohter, Eesti Loodus, Horisont, Loodus, Looming, Miki Hiir, Pere ja Kodu, Spunk, Stiina, Tehnikamaailm, Täheke, Cosmopolitan, Hea Laps, Tom & Jerry ning ajalehtedest Sirp, Maaleht, Meie Maa ja Postimees.

Üks kaasaegne raamatukogu peab lugejaile peale paberikandjal väljaannete pakkuma ka CD-sid, DVD-sid ja videokassette. Nende kogu on praegu veel väike, kuid "seeme" on olemas ja täieneb pidevalt. Et neid visuaalteavikuid oleks võimalik ka kohapeal kasutada, on sellest aastast raamatukogus olemas teler ja võimalus vaadata nii DVD-sid kui videoid. Tulge uudistama!

Käesoleva aasta algusest toimub laenutamine elektrooniliselt. Raamatukogus leiduvate raamatute, ajakirjandusväljaannete ja visuaalteavikute andmed on sisestatud arvutisse – loodud on elektronkataloog. See muudab töö tunduvalt kiiremaks ja kvaliteetsemaks. Loodud on ka kodulooline andmebaas, kust saab teavet oma piirkonnas toimunu kohta. Väga olulise tööõiguna on raamatukogu tavatööle lisandunud AIP – avalik internetipunkt. Praegu on Taritu Raamatukogu küllastajate käsutuses kaks internetiühendusega arvutit. Kasutada saab laserprinterit ja värvilist tindiprinterit, skannerit ja koopiamasinat. Printimine ja koopiategemine on tasulised. Siinkohal olgu ära toodud ka hinnakiri:

printimine: mustvalge trükk 2 kr leht

värviline trükk 4 kr leht

paljundamine: üks leht 1 külg 1 kr

2 külge 1,50 kr

Kliendi paberiga on hind 50 senti odavam.

Raamatukogu teeninduspiirkond hõlmab peale Lümanda valla Koimla, Taritu, Kotlandi, Koki ja Riksu külade ka Salme valla Lahetaguse, Toomalõuka ja Lõmala küla. Seal käin raamatuid laenutamas kord kuus. Siinjuures palun vabandust kohalike elanike ees, sest seoses sellega on iga kuu teisel reedel kell 14.00 – 16.00 raamatukogu suletud. Palun mõistvat suhtumist ka täiendkoolituspäevade suhtes. Seoses raamatukogule uute tööõiguste lisandumisega ja raamatukogutöötajatele järjest suuremate nõudmiste esitamisega on pidev täiendkoolitus väga vajalik ja mõõdapääsmatu.

Välja arvatud eelpool toodud juhud, on raamatukogu avatud E – R: 08.30 – 16.00 ja P: 10.00 – 12.00. Siinjuures tänan kõiki Taritu kandi toredaid inimesi, teie heaks ja teiega koos töötada on puhas rõõm! Just teie oletegi kõige tähtsamad ja just teie jaoks on olemas meie raamatukogu oma rikkustega. Loodan meeldiva koostöö jätku nii teie kui ka suurepärase kaastöötajate Aili ja Tiiuga Taritu Rahvamajast.

Soovin kõigile kaunist kevadet ja rõõmsate kohtumisteni raamatukogus!

Urve Vakker

457 0323

5387 3890

taritu@hot.ee

Füüsilisest isikust ettevõtja ravikindlustus alates 01.04.2006

1. aprillist 2006 jõustuvad Ravikindlustuse seaduse § 10 muudatused, mis reguleerivad füüsilisest isikust ettevõtja (edaspidi FIE) ravikindlustuse tekkimist, peatamist ja lõppemist. Seaduse muu-datustest lähtuvalt ei pea FIE-d enam muretsema andmete edas-tamise pärast haigekassale. Haige-kassa saab andmed FIE'de ravikindlustuse kohta otse Maksu- ja Tolliametist. Lisaks sellele lüheneb ka kindlustuse ooteaeg senise 3 kuu asemel 14 päevale.

Muudatused ei puuduta aga ajutise töövoimetuse hüvitiste maksmise korda.

Ravikindlustuse tekkimine

FIE ravikindlustus tekib Maksu- ja Tolliametis registreerimisest või äriregistrisse kandmisest arvestatava 14-päevase ooteaja möödumisel. Kui inimesel on juba kehtiv ravikindlustus, siis jätkub kindlustus uuel alusel ilma oote-ajata andmete esitamise päevast. Maksu- ja Tolliamet peab esitama haigekassale isiku andmed 7 kalendripäeva jooksul Maksu- ja Tolliametis registreerimisest või äriregistrisse kandmisest.

Ravikindlustuse peatamine

Kindlustuskaitse peatub kahe kuu möödumisel ajast, mil FIE teatas ettevõtluse peatamisest Maksu- ja Tolliametile. Maksu- ja Tolliamet on kohustatud teavitama haige-kassat 10 kalendripäeva jooksul. Kui inimene pärast peatamist siiski ettevõtlust jätkab, peab Maksu- ja Tolliamet esitama haigekassale andmed 10 päeva jooksul. Andmete saamisel jätkub kindlustuskaitse ilma ooteajata. Ravikindlustus ei peatu ajaks, millal FIE-l on õigus saada ajutise töövoimetuse hüvitist.

Ravikindlustuse lõppemine

Kui inimene teatab Maksu- ja Tolliametile või äriregistrile ettevõtlusega tegelemise lõpetamisest, siis FIE ravikindlustus lõpeb kahe kuu möödumisel. Maksu- ja Tolliamet on kohusta-tud teatama haigekassale ettevõt-lusega tegelemise lõpetamisest 10 kalendripäeva jooksul.

Täpsemat infot ravikindlustuse kohta saab haigekassa info-telefonil 16363.

EHK Pärnu osakond

Ujumise algkursus KG ujulas

Lümanda lapsed on käinud ujumise algkursustel praktiliselt Kuressaare Gümnaasiumi ujula rajamisest, so 1982. aastast alates. Nii ka sel aastal. Viimased kümnekond aastat on lapsi juhendanud treener-õpetaja Norma Helde. Ta on ka ise väga hea ujuja, paljukordne eesti meister ning Euroopa ja maailmameistrivõistlustel veteranide klassis silmapaist-vate tulemustega võistelnud (kohad 1. – 10.).

Kuna lapsi on klassides suhteliselt vähe, siis sel aastal osa-lesid kursusel 4. ja 5. klassi õpilased. Kümne tunni jooksul õpiti ujumise algtoodesid ja lih-viti olemasolevat ujumistehnikat ja –oskusi. Viimases tunnis toimunud võistlusel olid nobe-damad 25 m ujumises Erki Alas, Kristo Õunap (arvestati varasemat aega, kuna oli siis haige) ja Kristo Kallas. Neile järgnesid Kaisa Tamm, Kati Aedmäe, Krista Tuuling, Kevin Roost jt.

Lapsed tänavad ka meie valda, kes maksis kinni transpordi. Ülejäänud kursuse maksumuse tasus Eesti riik algõpetuse programmi raames.

Lümandas lõppes mälumäng

Sügisel käivitunud 5-vooruline mälutreening ongi jälle läbi. Kuuenda hooaja kilvareid kant-seldasid Anu Kuusk (punkti-pidaja), Riho Niit, Priit Penu ja Toivo Prostag (küsimuste esitajad-koostajad) ja Ulvi Põld (saal ja reklaam). Igas voorus esitatakse 20 küsimust, teemadeks Lümanda vald, Saaremaa, sport, ajalugu, kultuur, geograafia ja varia. 100 küsimusele teadis kõige täpsemini vastata võist-kond SALAVA koosseisus Elle Mäe, Urve Vakker ja Aivo Raud. Teise koha saavutas LUBI (Algis Vilukas, Tõnis Suurna, Taivo Murekas) ja vaid ühepunktiselt kaotusega jäi kol-mandaks võistkond MK koos-seisus Salme Berens, Heilika Reinart ja Margus Olo. Võitja-kolmikule järgnesid Leedri, Kulli, Oma Pere, Vahtra ja Loogilised Poisid.

Urve Vakker
Urve Vakker

Kes on ohver ja mis on ohvriabiteenus

Kuressaare politseimajas asuvas **Saare ohvriabikeskuses** on ohvriabi teenust pakutud juba üle aasta. Sama kaua on ohvriabitöötajad tegutsenud kogu Eestis.

Sageli küsitakse – mis see ohvriabiteenus õieti on? Ohvriabiseaduses on see mui-dugi kirjas, kuid püüan seda selgitada ka neile, kes seadusi just iga päev ei uuri.

Ohvriabi on avalik teenus. Ohvriabitöötaja on riigiametnik ja ohvriabiteenus on ohvrile tasuta. Ohvriabitöötaja teeb sisuliselt sotsiaaltööd. Kuid kes on üldiselt ohver? Ohver on inimene, kes on langenud **hooletuse, halva kohtlemise, füüsilise, vaimse või seksuaalse vägivalda ohvriks**. Kahju tekitaja ei pea olema tingimata teada. Seadus ei sätesta otseselt, millises ajahetkest peaks ohvrit puudu-tav intsident pärit olema, kuid kümnete aastate taguseid ja dokumentaalselt fiksee-rimata juhtumeid on tõesti väga keeruline lahendada. See aga ei tähenda seda, et kunagine kannatanu ei võiks siiski kas info saamiseks või mingi muu vajaduse pärast ohvriabisse pöörduda.

Kui ohver juba teab oma soove ja vajadusi, siis on teda ka lihtsam aidata. Aga siiski küllalt sageli pöördub ohvriabikeskusesse inimesi, kes ei suuda valikuid teha ja oma edasisi käike otsustada. Ja on ka neid, kelle pea on nõ täiesti tühi ja huultel ahastav küsimus: öelge, mida ma ometi tegema pean?! Ohvriabitöötaja ongi sel teelahkmel oma nõu ja jõuga toeks. Üks on aga kindel – ohvriabitöötaja ei saa pöörduja eest otsuseid vastu võtta, need tuleb inimesel ühel hetkel endal teha.

Ohvriabikeskuses aidatakse leida lahendusi vastavalt konkreetsele juhtumile. Füüsiline, vaimne või seksuaalne vägivald on selgesti mõistetavad terminid. Siia alla kuuluvad kuriteo läbi kannatanud, lähisuhte- ja perevägivalda ohvrid, talumatu kohtlemise läbi kannatajad koolis või mingis muus kollektiivis jne. Kuid millistel tingimustel võib inimest pidada hooletuse või halva kohtlemise ohvriks? Nendeks võib olla elementaarse hoolitsuseta jäetud laps või iseseisvalt mitte toime tulev täiskasvanu, (kodu)rahu rikkuja(te) ohver, aga ka näiteks kellegi ettevaatamatuse tõttu vägivallakuriteo ohvriks sattunud inimene. Juhtumid võivad olla ka segune-nud – ühe ohvri loos võib olla mitmeid komponente erinevatest variantidest.

Nüüd aga veidi sellest, mis ohvriabiteenuse osutamise alla praegu veel ei kuulu. Riiklik ohvriabi ei osuta elanikkonnale kriisiabi. Seega õnnetus- või kuriteo-juhtumi sündmuspaika ohvriabitöötajad kohale ei tõtta. Suurte kriiside ja katastroofide puhul on aga igaühe inimlik kohus appi minna ja nii on valmis ka ohvriabitöötajad vajadusel oma panust andma.

Ohvriabitöötaja juures ei saa vormistada ohvriabihüvitise saamise dokumente, küll aga saab igakülgselt informatsiooni selle taotlemise korra kohta. Ohvriabihüvitist kriminaalkuriteo ohvritele makstakse pensioniametite kaudu.

Üldjuhul ei tee ohvriabitöötaja psühholoogi ega ammugi mitte psühhiaatri tööd. Mujal Eestis töötab siiski päris mitu psühholoogi haridusega ohvriabitöötajat, kes võivad kasutada ka oma kutseoskusi. Ohvriabialane **nõustamine** kätkeb endas informatsiooni andmist selle kohta, kuhu ja kuidas inimene saab ja võib oma probleemidega pöörduda.

Kahjuks ei ole ohvriabitöötajal olemas võlutabletti, mis kõik mured ühekorruga ja kiiresti ära võtaks. Ohvriabitöötaja kuulab esmalt inimese rahulikult ära. Seejärel püüab teda toetada nii emotsionaalselt kui ka konkreetsete otsuste tegemisel. Vajadusel saab ohvrit juhendada suhtlemisel riigi ja kohaliku omavalitsuse asutustega, ettevõtete, mittetulundusühingute jt asutustega.

Ohvriabitöötaja võimuses ei ole pahategijate püüdmine, karistamine ega ümber kasvatamine. **Ohvriabi keskendub vaid ohvrile ja tema vajadustele**. Küll aga on Saare ohvriabikeskuses loodud koostöösidemed Lääne Politseiprefektuuri Kuressaare Politseijaoskonnaga ja need ka toimivad.

Saare ohvriabikeskuse kontaktandmed: Kuressaare Lossi 7 (politseimaja) kab. 220

Tel. 4555 864 e-mail: katrin.paukson@ensib.ee, saare.aa@ensib.ee

Vastuvõtuajad: **esmaspäev, kolmapäev ja reede 09.00 – 12.00 ja 13.00 – 16.00**

KATRIN PAUKSON
Sotsiaalkindlustusameti peaspetsialist

Korvpalli kevadturniir meestele – üks punkt otsustas võitja

12. märtsil otsustasid Lümanda valla mehed, et ammu pole mõõtu võetud korvpallis ja et tuleks selgeks teha, millises külas on kangemad mängijad.

Kui suvel saab mõõtu võtta välisaladel, siis nõ tehnilistel põhjustel korvpall sinna programmi ei kuulu. Külad olid sõbralikult end 4 võistkonna vahel ära paigutanud ja pallilahingud võisid alata. Peale kaht vooru selgus tõsisasi, et kõigil neljal esindusel oli kogunenud kontole üks võit ja üks kaotus. Seega kujunes otsustavaks viimane voor. Enne seda oli võimalus veel kõigil võita ja kõigil ka viimane koht haarata. Lõpuks õnnestus Karalal ja Taritul kummalgi tabelisse koguda 5 punkti. Et omavahelisest mängust tuli võitjana välja ühepunktilise eduga Taritu, siis neile ka esikoht. Taritu mängis koosseisus Raimond Salong, Peeter-Jaak Ait, Martin Silts, Kerdo ja Karel Kärner. Karala võistles koosseisus Tõnis, Tiit ja Taavi Juulik, Eero Ratas, Ott Aedmäe ja Andres Avik. Leedri võistkonnas mängisid Kristjan Roost, Sander Viira, Alari Kaal ja Kalev Roost. Neljanda kohaga pidid leppima Lümanda mehed: Kaur Kokk, Ants Kaal, Riho Rääk, Meelis Kuivjõgi ja Priit Penu. Mäng kestis 2x15 min, jooksva ajaga ja kolme mängu kokkuvõttes oli turniiril resultatiivsemaks Tiit Juulik 52 punktiga, talle järgnesid võrdselt 42 punktiga Tõnis Juulik ja Raimond Salong. Esikolmikule järgnesid Kaur Kokk (37), Priit Penu (35), Martin Silts (33), Peeter Jaak Ait (32) ja Sander Viira (30 punkti).

*Urve Vakker
valla spordijuht*

KULTUURITEATED

Aprill

29. aprill kell 18.30 – **Saare maakonna 15. vokaalansamblite päev.** Võistlustulle astub 12 ansamblit. Iga ansambel esitab 3 laulu, millest üks on Ülle Reinsoo kirjutatud. Zürii poolt selgitatakse välja 3 paremat. Eripreemia parimale Ülle Reinsoo laulu esitajale.

Kell 20.30 **annavad kontserdi Kuressaare Gümnaasiumi noored vokalistid** Veikko Lehto eestvedamisel. Olete oodatud kontsertidele head muusikat nautima! Pääse kontserdile maksab 25 krooni.

Mai

02. - 14. mai – Taritu koolimajas **Salava fotonäitus** "Siin me oleme - koos merega"

07. mai kell 12.00 – **Lümanda valla pensionäride pidu.** Osalustasu 30 krooni. Info telefonidel 457 6331 Ulvi Pöld ja 457 6471 Aksel Penu.

12. mai kell 19.00 – **suur emadepäeva kontsert.** Kaasa löövad lasteaialapsed, kooliõpilased ja kultuurimaja taidlejad. Vaadata on võimalik ka lasteaialaste ja kooliõpilaste tööde näitust.

14. mai – **emadepäeva kontsert** Taritu koolimajas

RETSEPTI – RIBA

LIHALEIB 1

- * vesi
- * rukkijahu
- * liha (kas suitsuliha või tavaline liha)
- * maitseaineid maitse järgi

Kõik ained segada kokku ja panna ahjuplaadile küpsema, kuni leib on pealt mõnusalt pruunikas ja krõbe.

LIHALEIB 2

- * rukkileiba
- * soolast sealiha
- * õunamahla
- * pärmijahu
- * rukkijahu
- * nisujahu
- * köömneid

Rukkileiba leotada pool tundi õunamahlas. Lisada pärmi, rukki- ja nisujahu ning köömneid. Panna pooleks tunniks kerkima. Vormida pätsiks. Lisada toorest tükeldatud soolast sealiha pätsi keskele. Teha taignast kaas peale ja panna kaheks tunniks leivaahju.

PANNILEIB

Taigen on sama, mis lihaleival.

Segada taignasse toorest tükeldatud punapeeti. Maitseks lisada tükeldatud suitsuseapekki. Panna kaheks tunniks ahju.

*Retseptid on võetud
SAAREMAA KODUKANDI
lehest*

Õnnitleme lapse sünni puhul !

Richard Valge 24. jaanuar 2006

Ema Teisi Valge

Lümanda

Karoliina Kull 19. veebruar 2006

Vanemad Marju Kermik
Koit Kull

Koimla küla

Markus Vaha 31. märts 2006

Vanemad Küllike Rakaselg
Kaido Vaha

Koimla küla

Õnnitleme tähtpäeval!

Aprill

AINO TARK	87	Leedri küla
ROBERT LIIV	85	Leedri küla
HILDA-HELENE MÖLDER	85	Riksu küla
ASTA TIMMAS	84	Lümanda
VILMA KAJUPANK	80	Pölluküla
AINO HAAVIK	80	Koovi küla

Mai

LEIDA SEIL	89	Koki küla
NIINA SALONG	89	Koimla küla
ROSILDE-JOHANNA MEIER	86	Varpe küla
VAIKE DEMTSENKO	82	Riksu küla
MAIMU VALGE	81	Koimla küla
ELVI RÄÄK	70	Pölluküla
AVO PAGIL	70	Koki küla
EVI-MAI VILUKAS	65	Lümanda
JAAN VALGE	65	Koimla küla
VERNI AEDMÄE	60	Karala küla

Lümanda koolipere siiras tänu
5. M. Jõgi maakoolide võrkpalli-turniiri
sponsoritele-toetajatele – Margus
Männik, Endel Raun,
Jüri Siemer, Pilguse Mõis OÜ,
Saaremaa Valdade Spordiliit,
Lümanda vald.

TEATED

- Kes on huvitatud Kärla jõusaali treeningutest, võtta ühendust ja registreeruda Urve Vakkerile, urvevakker@hotmail.ee, 53 443 956, õhtuti 457 6456 või isiklikult. Treeningud toimuksid üks kord nädalas, vald kindlustab transpordi, üks kord 25-30 krooni (sõltub ajast jm), osaleja kuumaks 90.-, min. rühma suurus 6 inimest.
- Jüripäeva tähistamine toimub halbade platsiolude tõttu 01. mail kell 15.00.
- AS Saaremaa Liha- ja Piimatööstus otsib oma kollektiivi töölisi, kes soovivad ettevõttesse alaliselt tööle asuda. Juhul kui valla keskusest (või sinna viiva tee äärest) on tööle minemas vähemalt 4 inimest, siis on ettevõtte nõus organiseerima transpordi ning katma sellega seonduvad suuremad kulud, tööle asujatele jääb kanda sümboolne piletihind (praegu rakendatakse 10-kroonist piletihinda, s.o. ühe otsa hind).

Pakutavad töökohad on valdavalt liini töökohad lihaosakonnas vorstitehhis, tööaeg on vahetustega ning orienteeruv palk peale väljaõppeaega on alates 5000 kroonist. Peale selle saavad töötajad kasutada olulise soodustusega lõunasööki ja kogu ettevõtte toodangu ostmist laohindadega. Töökogemuse suurenemisel ja töötamisel mitmel töökohal motiveeritakse eraldi.

Huvilistel võtta ühendust Kai Heinlaga tel 452 4186, 56 984 466.

MÄLESTAME LAHKUNUID

Endel Ling	1924 – 2006
Lembit Anger	1937 – 2006
Leida Vaher	1947 – 2006

Toimetaja Heilika Reinvar, tel 457 6342

heilika.lymanda@saare.info

keeletoimetaja Liia Raun

kodulehekül: <http://lymanda.saare.info>

Trükk: Saarte Trükikoda, trükiarv 350